

Wat is het effect van het werken met uitlegvideo's door leerlingen, voor leerlingen op het leerproces van leerlingen?

Beantwoord door Suncica Bruck (antwoordspecialist) en Annabel Vaessen (kennismakelaar Kennisrotonde)

3 april 2025

KR. 2400

Kort antwoord

Het maken van uitlegvideo's kan leerzaam zijn voor leerlingen, in verschillende opzichten. Het kan mogelijk leerresultaten verbeteren en ICT-vaardigheden stimuleren, doordat leerlingen werken met technologie zoals camera's, microfoons en editingsoftware. Daarnaast lijkt het bij te dragen aan betrokkenheid en eigenaarschap, doordat leerlingen zelf bepalen hoe zij het onderwerp verkennen en vertonen aan klasgenoten. Ook geeft het leerlingen de kans om creatief te zijn en hun kennis op een 'andere' manier te demonstreren. Verder kan het samenwerking stimuleren, omdat leerlingen de video's vaak in duo's of groepjes produceren. Tot slot kan het maken van uitlegvideo's het zelfvertrouwen vergroten, maar ook zorgen oproepen over de kwaliteit van de video of online reputatie als de video gepubliceerd wordt. Over de impact van uitlegvideo's op de leerlingen die ze kijken, is zeer weinig bekend.

Antwoord

Het effect op de makers van de uitlegvideo's

Het maken van uitlegvideo's kan leerzaam zijn, blijkt uit verschillende studies. Toch zijn we voorzichtig met het trekken van conclusies, omdat er tot nu toe weinig effectonderzoek is. In de studies is meestal geen vergelijking gemaakt met een controlegroep. De bevindingen zijn vaak gebaseerd op interviews, vragenlijsten en observaties tijdens de interventie. Om ervoor te zorgen dat het maken van uitlegvideo's een leerzame ervaring is, lijkt het in ieder geval wel belangrijk dat leerlingen genoeg tijd hebben om de video te maken, bereid zijn om met de technologie aan de slag te gaan, en genoeg vaardigheden hebben (of leren) om met deze technologie om te gaan (Bacolod, 2022). Ook lijkt het succes van uitlegvideo's afhankelijk van de mate van samenwerking, creativiteit en inzet van de leerlingen die ze maken (Baclay, 2021).

Leerresultaten

Als leerlingen uitlegvideo's maken voor klasgenoten, kan dit mogelijk hun leerresultaten verbeteren. Dit blijkt onder andere uit een experimentele studie onder 92 leerlingen in het voortgezet onderwijs (Bacolod, 2022). In deze studie zijn de biologiecijfers van leerlingen die een uitlegvideo maakten, vergeleken met een controlegroep van leerlingen die een portfolio maakten. De eerste groep scoorde significant hoger.

Ook twee kleinschalige studies in het primair onderwijs wijzen erop dat uitlegvideo's maken kan bijdragen aan leerresultaten (Henderson, 2010; Ribosa & Duran, 2022). In deze studies is echter geen vergelijking gemaakt met een controlegroep, we weten dus niet of er voordelen zijn ten opzichte van een alternatieve aanpak. In een van deze studies maakten 44 leerlingen op 2 basisscholen uitlegvideo's over een zelfgekozen scheikundeonderwerp waar ze nieuwsgierig naar waren (Ribosa & Duran, 2022). Aan het einde van het project hadden ze significant meer kennis over het onderwerp. De leerlingen wijzen de groei vooral toe aan het zelf mogen kiezen van het onderwerp van de video.

Maar hoe komt het dat leerlingen leren door uitlegvideo's te maken? Eén van de veronderstelde mechanismen is 'social presence'. Hiervan is sprake als leerlingen zich ervan bewust zijn dat ze een publiek hebben waarmee ze communiceren, in plaats van de informatie alleen op te nemen. De reeds genoemde studie van Ribosa en Duran (2022) liet zien dat leerlingen zich vooral tijdens de eindfase van videoproductie bewust waren van hun (toekomstige) publiek. Dit is de fase waarin zij audio opnemen, afbeeldingen toevoegen, de video uploaden, en begripsvragen voor het publiek opstellen. Vooral het laatste lijkt bij te dragen aan bewustzijn van het publiek.

ICT-vaardigheden

Uitlegvideo's maken kan leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs helpen bij het ontwikkelen van ICT-vaardigheden (Baclay, 2021; Palmgren et al., 2015). Ze leren bijvoorbeeld technologische tools te gebruiken (Ribosa & Duran, 2022), zoals camera's en microfoons om beeld en audio op te nemen, editingsoftware om video's te bewerken, green screens om de achtergrond in video's te bewerken, en laptops om hun video's te produceren. Op deze manier ontwikkelen leerlingen multimedivaardigheden (verschillende media combineren, zoals audio en video) (Bacolod, 2022). Verder leren leerlingen tijdens videoproductie om digitale informatie te zoeken over het onderwerp van de video (Ribosa & Duran, 2022).

Betrokkenheid

Er zijn enkele voorzichtige aanwijzingen dat het maken van uitlegvideo's de betrokkenheid van leerlingen bij het onderwerp van de les stimuleert. Dit kwam naar voren uit casestudies op twee basisscholen en drie middelbare scholen (Shuck & Kearney, 2006). Er was geen vergelijking met een controlegroep, maar er zijn vragenlijsten ingevuld door leraren, er zijn lessen geobserveerd, en er zijn leraren en leerlingen geïnterviewd. In dezelfde casestudies werd geconstateerd dat videoproductie de persoonlijke interesse van leerlingen in het onderwerp van de video stimuleert (Kearney & Shuck, 2005). Verder lijken leerlingen plezier te hebben in het filmen van hun klasgenoten (Kearney & Shuck, 2006) en in het onderwerp van de les (Baclay, 2021).

Creativiteit

Mogelijk draagt de productie van uitlegvideo's ook bij aan de creativiteit van leerlingen. Een onderzoek onder 54 vierdejaars leerlingen in het voortgezet onderwijs wijst hierop (Baclay, 2021). Tijdens het maken van uitlegvideo's krijgen leerlingen de kans om creatief aan de slag te gaan, bijvoorbeeld door te werken met een green screen, waarmee ze de achtergrond in video's kunnen bewerken (Bacolod, 2022).

Bovendien krijgen leerlingen via uitlegvideo's de kans om op een 'andere' manier, via een modern medium te demonstreren wat ze kennen en kunnen (Henderson et al., 2010; Kearney & Shuck, 2006). Zo liet een

casestudie op twee middelbare scholen zien dat het maken van uitlegvideo's de manier veranderde waarop leerlingen wiskundige inhoud communiceerden (Oechsler & Borba, 2020). De leerlingen konden andere vormen gebruiken dan alleen wiskundige taal om uit te leggen wat ze doen. De kans om op een nieuwe, frisse wijze de leerstof te delen, kan met name zinvol zijn voor 'zwakkere' leerlingen, kwam naar voren uit een kwalitatieve casestudie op één basisschool (Henderson et al., 2010).

Samenwerkingsvaardigheden

Leerlingen uitlegvideo's laten maken, kan hun samenwerkingsvaardigheden stimuleren, blijkt uit enkele studies in het primair en voortgezet onderwijs (Bacolod, 2022; Kearney & Shuck, 2006; Palmgren et al., 2015). Vaak krijgen leerlingen namelijk de opdracht om de video's in duo's of in groepjes te produceren. Leerlingen lijken tijdens dit proces eveneens communicatieve vaardigheden te ontwikkelen (Baclay, 2011).

Eigenaarschap

De opdracht om uitlegvideo's te maken, maakt het mogelijk voor leerlingen om de regie te nemen in hun leerproces (Doles, 2016). Leerlingen kunnen bijvoorbeeld (mede) bepalen op welke manier ze de inhoud van de video willen verkennen en vertonen aan klasgenoten (Oechsler & Borba, 2020). Uitlegvideo's maken kan mogelijk ook de zelfstandigheid, autonomie en het eigenaarschap van leerlingen vergroten tijdens de les (Bacolod, 2022; Henderson et al., 2010; Kearney & Shuck, 2005; Shuck & Kearney, 2006).

Zelfvertrouwen

Uitlegvideo's maken kan mogelijk bijdragen aan het zelfvertrouwen van leerlingen, blijkt uit enkele studies in het primair en voortgezet onderwijs (Bacolod, 2011; Kearney & Shuck, 2005; Palmgren et al., 2015). Uit interviews en observaties bij 67 basisschoolleerlingen bleek echter wel dat zij zich soms zorgen maakten om (door de leerling zelf gestelde) kwaliteitsstandaarden (Palmgren et al., 2015). Ook maakten zij zich zorgen over eventuele publicatie van de video. Sommige leerlingen waren bang dat dit hun (online) reputatie zou beschadigen en dat ze geplaagd zouden worden.

Het effect op de kijkers van de uitlegvideo's

We vonden maar één studie waarin de effecten van uitlegvideo's zijn onderzocht voor de leerlingen die ze kijken, in plaats van voor de leerlingen die ze maken. Deze kleinschalige cohortstudie onder ruim 40 basisschoolleerlingen vond dat uitlegvideo's die door kinderen zijn gemaakt de kennis van de kijkers vergroot (Yeo et al., 2020). Dit gold alleen voor 7-8-jarigen: er zijn geen effecten gevonden bij 6-7-jarigen. In deze studie ging het om video's over tanden poetsen. De video's waren echter niet door klasgenoten gemaakt, maar door (iets oudere) leeftijdsgenoten. Er was geen vergelijking met een controlegroep mogelijk, maar de kijkers zijn wel over langere tijd gevolgd.

Geraadpleegde bronnen

Baclay, L. J. (2021). [Student-created videos as a performance task in science](#). *International Journal of Research Studies in Education*, 10(2), 1-11.

- Bacolod, D. B. (2022). [Student-generated videos using green screen technology in a biology class](#). *International Journal of Information and Education Technology*, 12(4).
- Doles, J.M., (2016). [Student perceptions of learning strategies in a secondary video production classroom](#). Doctoral Dissertation.
- Henderson, M., Romeo, G., Auld, G., Holkner, B., Russell, G., Seah, W. T., & Fernando, A. E. (2010). [Students creating digital video in the primary classroom: Student autonomy, learning outcomes, and professional learning communities](#). *Australian Educational Computing*, 24(2), 12-20.
- Kearney, M., & Schuck, S. (2006). [Spotlight on authentic learning: Student-developed digital video projects](#). *Australasian Journal of Educational Technology*, 22(2), 189-208.
- Kearney, M., & Schuck, S. (2005). [Students in the director's seat: Teaching and learning with student-generated video](#). In P. Kommers & G. Richards (Eds.), *Proceedings of ED-MEDIA 2005 – World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications* (pp. 2864-2871). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Oechsler, V., & Borba, M. (2020). [Mathematical videos, social semiotics, and the changing classroom](#). *ZDM – The International Journal on Mathematics Education*, 52(2).
- Palmgren, L. N., Jaakkola, M., & Korkeamäki, R.L. (2015). School-context videos in Janus-faced online publicity: Learner-generated digital video production going online. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 59(3), 255-274.
- Ribosa, J., & Duran, D. (2023). [Students' feelings of social presence when creating learning-by-teaching educational videos for a potential audience](#). *International Journal of Educational Research*, 117, 102128.
- Ribosa, J., & Duran, D. (2024). Students creating videos for learning by teaching from their scientific curiosity. *Research in Science & Technological Education*, 42(2), 237-254.
- Schuck, S., & Kearney, M. (2006). [Capturing learning through student-generated digital video](#). *Australasian Journal of Educational Technology*, 21(1), 15-20.
- Yeo, K. Y., Hashimoto, K., Archer, T., Kenny, K., Pavitt, S., & Zoltie, T. (2020). [Evaluation on the effectiveness of a peer led video on oral hygiene education in young children](#). *Journal of Visual Communication in Medicine*, 1-9.

Meer weten?

- Kennisrotonde (2020) [Beïnvloedt het gebruik van instructievideo's taakgerichtheid van leerlingen in het primair onderwijs? Aan welke criteria voldoen goede instructievideo's?](#)
- Kennisrotonde (2020) [Dragen instructievideo's bij aan het aanleren van praktische technische vaardigheden in de bovenbouw van het vmbo?](#)

Over deze vraag

- Opgesteld door: Suncica Bruck (antwoordspecialist) en Annabel Vaessen (kennismakelaar Kennisrotonde)
- Vraagsteller: Onderwijsontwikkelaar
- Onderwijssector: Primair onderwijs
- Geraadpleegde expert: Nadira Saab (hoogleraar onderwijswetenschappen, Universiteit Leiden)

KENNISROTONDE
van het NRO

DE KENNISROTONDE: HET ONLINE LOKET VOOR DE BEANTWOORDING VAN VRAGEN UIT HET ONDERWIJS MET KENNIS UIT ONDERZOEK

Trefwoorden: Uitlegvideo, instructievideo, leerproces

Referentie: Kennisrotonde. (2025). *Wat is het effect van het werken met uitlegvideo's door leerlingen, voor leerlingen op het leerproces van leerlingen?* (KR. 2400)

Dit antwoord is gepubliceerd op [Kennisrotonde.nl](https://kennisrotonde.nl). De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.